

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudců Mgr. Kateřiny Kozákové a Mgr. Ondřeje Hrabce ve věci

žalobce: **Lesy České republiky s.p., IČ: 42196451**
se sídlem Přemyslova 1106/19, 500 08 Hradec Králové

proti

žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**
se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 25. 10. 2018, č. j. MZP/2018/580/1234, 53503,

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalobce se žalobou podanou u zdejšího soudu domáhal přezkoumání a zrušení rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí České inspekce životního prostředí, Oblastního inspektorátu Ostrava (dále též

„prvostupňový správní orgán“ či „ČIŽP“) ze dne 30. 7. 2018, č. j. ČIŽP/49/2018/7553 (dále též „prvostupňové správní rozhodnutí“).

2. Prvostupňovým správním rozhodnutím bylo rozhodnuto tak, že žalobce je vinen tím, že při svém hospodaření v lesích neusiloval o to, aby funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale), nepočínal si tak, aby nedocházelo k ohrožení lesa jako složky životního prostředí, když
 - 1) v jednotkách prostorového rozdělení lesa (dále jen „JPRL“) 177A07 [označení dle lesního hospodářského plánu (dále „LHP“) pro lesní hospodářský celek (dále „LHC“) B. s platností 1. 1. 2012 až 31. 12. 2021] na pozemku určeném k plnění funkcí lesa (dále jen „PUPFL“) p. č. XA v k. ú. N. V. (město M. B., obec s rozšířenou působností Š., okres O.),
 - 2) v JPRL 166E15 a 166E06a (označení dle LHP pro LHC B. s platností 1. 1. 2012 do 31. 12. 2021) na PUPFL p. č. XB v k. ú. M. B. (město M. B.),
 - 3) v JPRL 214B13 (označení dle LHP pro LHC Město A. s platností od 1. 1. 2012 do 31. 12. 2021) na PUPFL p. č. XC v k. ú. H.. (obec H., obec s rozšířenou působností K., okres B.),
 - 4) v JPRL 706A11 (označení dle LHP pro LHC J. s platností od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2018) na PUPFL p. č. XD v k. ú. V. (obec V., obec s rozšířenou působností J., okres F.M.),
 - 5) v JPRL 707C12 (označení dle LHP pro LHC J. s platností od 1. 1. 2009 do 31. 12. 2018) na PUPFL p. č. XE v k. ú. V.,
 - 6) v JPRL 167C7 (označení dle LHP pro LHC J. s platností od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2017) na PUPFL p. č. XF v k. ú. H. H. (město J., obec s rozšířenou působností J., okres J.),
 - 7) v JPRL 870A5 (označení dle LHP pro LHC J. s platností od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2017) na PUPFL p. č. XG v k. ú. Č. V. (obec Č. V., obec s rozšířenou působností J., okres J.),
 - 8) v JPRL 314B7 (označení dle LHP pro LHC Š. s platností od 1. 1. 2010 do 31. 12. 2019) na PUPFL p. č. XH v k. ú. Ch. (město Š., obec s rozšířenou působností Š., okres O.),
 - 9) v JPRL 229B12 (označení dle LHP pro LHC R. p. R. s platností od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2017) na PUPFL p. č. XCH v k. ú. R. p. R. (město R. p. R., obec s rozšířenou působností R. p. R., okres V.),

(dále jen „předmětné lesní pozemky“),

neprováděl včas a zároveň účinná opatření k předcházení a zabránění působení škodlivých činitelů na les, konkrétně

- ad 1) ke dni 22. 9. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 55 ks a objemu cca 70 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,
- ad 2) ke dni 22. 9. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 47 ks a objemu cca 41 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,
- ad 3) ke dni 10. 10. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 40 ks a objemu cca 63 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a

Shodu s prvopisem provedla: S. K.

dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,

- ad 4) ke dni 16. 10. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 40 ks a objemu cca 68 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,
 - ad 5) ke dni 16. 10. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 25 ks a objemu cca 41 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,
 - ad 6) ke dni 23. 10. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 38 ks a objemu cca 31 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,
 - ad 7) ke dni 23. 10. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 30 ks a objemu cca 18 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,
 - ad 8) ke dni 25. 10. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 53 ks a objemu cca 46 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty,
 - ad 9) ke dni 26. 10. 2017 včas nevytěžil stromy o celkovém počtu 41 ks a objemu cca 75 m³ napadané hmyzím kalamitním škůdcem lýkožroutem smrkovým a včas a dostatečně neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty.
3. Tímto došlo k dokončení vývoje nové generace škůdců na napadených stromech, opuštění těchto napadených stromů, šíření škůdců kalamitního druhu; následně došlo a dojde k ohrožení dalších stromů kůrovci, kácení těchto napadených stromů, k prořezávání lesních porostů, snížení jejich zakmenění, snížení jejich mechanické stability následkem jejich „otevření“ působení bořivého větru, a snížení jejich stability vůči škodlivým abiotickým činitelům jako jsou vítr, mokrý sníh, příp. námraza, teplotní a srážkové extrémy. Tudíž je zcela nepochybné, že funkce lesa v důsledku nedostatečné činnosti a neplnění povinností obviněného vyplývajících ze zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „lesní zákon“), nemohou být plněny rovnoměrně a trvale. Žalobce tak vlastním jednáním – nedostatečným a nevčasným konáním způsobil ohrožení životního prostředí v lesích vytvořením podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů a spáchal tak přestupek podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci. Za tento přestupek byla žalobci uložena dle § 4 odst. 2 zákona o inspekci pokuta ve výši 3 500 000 Kč.
4. Žalobce s prvostupňovým správním rozhodnutím nesouhlasil, proto podal odvolání, o němž bylo rozhodnuto žalobou napadeným rozhodnutím. Žalovaný v napadeném rozhodnutí nejdříve rekapituloval skutkový stav, uvedl, že žalobce v uvedené době nevytěžil 369 ks stromů o objemu cca 463 m³ napadených lýkožroutem smrkovým a včas dostatečně neprovedl asanaci dřevní hmoty (viz protokol o kontrole), čímž došlo k ukončení jeho vývoje (zralostního žíru) na napadených stromech, opuštění těchto stromů [viz stav kontrolovaných lesních porostů a výletové otvory zajištěné fotodokumentací a založené na DVD nosičích „LS R. p. R., LS J., LS Š., LS J., LS M. A. a LS B.“ [dále jen „fotodokumentace“] a následnému šíření na okolní stromy (smrky), popř. do okolních porostů se zastoupením smrku ztepilého [viz bionomie lýkožroutů; Petr Zahradník (2004): Ochrana smrčin proti kůrovcům (vydavatel Lesnická práce)]. Žalobce **nebyl**

primárně sankcionován za porušení lesního zákona. Avšak zejména v důsledku neplnění povinností vyplývajících z lesního zákona (např. § 11 odst. 1 a 2, 32 odst. 1 a 2 a § 33 odst. 1) došlo k přemnožení lýkožroutů (byly vytvořeny podmínky pro působení škodlivých biotických činitelů), následným kácením a prořezáváním lesních porostů na obrovských výměrách pak byly vytvořeny podmínky pro působení škodlivých abiotických činitelů, které měly za následek ohrožení lesa jako složky životního prostředí, čímž došlo k porušení zákona o inspekci. Žalobce sice lýkožrouty napadené stromy vyhledával a vyznačoval, nicméně je ponechával několik týdnů stát, než byly ukončeny elektronické aukce dříví (dále jen „EAD“) a podepsány smlouvy s dodavateli prací. Jelikož od vyznačení jednotlivých stromů napadených lýkožroutem smrkovým vysoutěžených v rámci EAD a datem podepsání smluv se smluvními partnery (dodavatelé prací) uplynulo 4 až 9 týdnů (doba mezi vyznačením lýkožroutem napadených stromů a kontrolou provedenou ČIŽP se pohybovala v rozmezí od 10 dnů až do deseti týdnů) a celkový vývoj od zavrtání samce lýkožrouta smrkového až po ukončení zralostního žíru za normálních podmínek trvá zpravidla 6 až 10 týdnů (za vhodných klimatických podmínek tento vývoj od může trvat i pouze 5 – 6 týdnů), je zcela nepochybné, že **žalobce umožnil ukončení vývoje lýkožroutů a jejich vylétnutí a následné rozšíření do okolí, čímž vytvořil podmínky pro působení škodlivých biotických činitelů.** Žalobce ponechal téměř zcela na vůli smluvních partnerů, kdy dojde ke zpracování lýkožroutem napadených stromů a k asanaci dříví, a neučinil vše, co mohl a měl, když zjistit mohl a měl, že docházelo k šíření lýkožroutů do okolí výletovými otvory, aby takovémuto jednání zamezil. Pokud se týká žalobcem zmiňované skutečnosti, že k ohrožení životního prostředí došlo v důsledku extrémních teplot, sucha a dalších abiotických činitelů, pak žalovaný přisvědčuje, že prvotními příznaky chřadnutí lesních porostů se zastoupením smrku byly s největší pravděpodobností jiní činitelé (sucho, extrémní teploty, apod.) a lýkožrouti byli spíše mortalitním činitelem (sekundárním škůdcem). **Nevčasné jednání a konání žalobce tak nebylo pouze jediným, zato ale zásadním faktorem,** který měl za následek vytvoření podmínek pro působení škodlivých biotických činitelů a následně v důsledku plošného odtěžování napadených stromů, potažmo části lesních porostů, taktéž podmínek pro působení škodlivých abiotických činitelů a ohrožení životního prostředí v lesích. Žalovaný poukázal na teorii příčinné souvislosti a dovodil, že v případě prokazování ohrožení životního prostředí v lesích **byla ČIŽP povinna sice prokázat následek jednání žalobce, což učinila, nicméně nebyla povinna prokazovat účinek, jenž by musel být prokazován při ukládání trestu za přestupek v jeho poškozující formě jako poškození životního prostředí** (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 8 AS 50/2015 ze dne 13. 10. 2015). Prvoinstanční správní orgán při prokazování ohrožení životního prostředí pouze **využil logické úvahy, jež vycházela ze skutkových zjištění a standardních odborných poznatků,** přičemž shledal, že zjištěný skutkový stav je spojen i s nebezpečím poškození. Poukaz žalobce na množství vytěženého kůrovcového dříví v roce 2017, které činilo 1 475 444 m³, kromě jiného dokazuje, že v minulých letech nedostatečně a pozdě prováděl ochranu lesa před hmyzími škůdci, čímž došlo k přemnožení lýkožroutů. Žalobce porušil především lesní zákon a prováděcí vyhlášku č. 101/1996 Sb., kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce, ve znění účinném do 10. 5. 2018 (dále jen „Vyhláška“), sekundárně pak porušil i technickou normu ČSN 48 1000. Žalovaný v napadeném rozhodnutí důkladně vypořádal též jednotlivé odvolací námitky, přičemž pro stručnost soud odkazuje na str. 8 napadeného rozhodnutí (námitka k výtce ČIŽP, že si nezřídil tzv.

kalamitní středisko), na str. 9 napadeného rozhodnutí (námitka, že ČIŽP *nevyužila své pravomoci k uložení konkrétních opatření k nápravě*), na str. 10 a 11 napadeného rozhodnutí (námitka *vztahující se k provádění elektronických aukcí dřeva – EAD*), na str. 12 napadeného rozhodnutí (námitka *nemožnosti realizovat veškerá doporučená opatření v ČIŽP požadovaném časovém úseku*), na str. 13 napadeného rozhodnutí (námitka *k výtce ČIŽP, že žalobce neprováděl včas a účinně nahodilou těžbu v letech 2015 až 2017*), na str. 14 napadeného rozhodnutí (námitka *k výtce ČIŽP, že žalobce včas a účinně neprovedl asanaci dřevní hmoty u 369 ks smrků o celkovém objemu 453 m³*).

5. Závěrem žalovaný uvedl, že v daném případě nelze shledat ani existenci liberačních důvodů, jelikož ze spisu nepochybně vyplývá, že žalobce dostatečně a včas neplnil své právní povinnosti (zejména povinnosti zakotvené v § 32 odst. 1 písm. b) a odst. 2, a § 11 odst. 1 a 2 lesního zákona), tj. neprovedl všechna bezodkladná opatření v dostatečné míře a včas, aby zabránil šíření a přemnožení hmyzích škůdců a následným škodám v lese a zejména si nepočínal tak, aby nedocházelo k ohrožování a poškozování lesů a nezajistil, aby funkce lesa byly zachovány. **Žalobce neprovedl všechna technicky možná opatření způsobilá účinně zabránit vytváření podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů na les a porušování lesního zákona.** ČIŽP se v napadeném rozhodnutí detailně zabývala i tím, jaká opatření, kdy a jak mohl a měl žalobce činit pro zmírnění škodlivých následků (zejména pozastavit úmyslné těžby, přesunout všechny těžební kapacity do kalamitou postižených oblastí, dostatečně navýšit výrobní kapacity, popř. zřídit nové organizační složky, tj. kalamitní střediska nebo lesní závod). S ohledem na uvedené žalovaný konstatoval, že žalobce svým nedostatečným a nevčasným konáním vytvořil podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů a ohrozil životní prostředí v lesích, čímž naplnil skutkovou podstatu přestupku dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa (dále „zákon o inspekci“).
6. Při ukládání druhu a výměry správního trestu dle § 37 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále „zákon o přestupcích“) ČIŽP **zohlednila povahu a závažnost** přestupku (zejména počet lýkožroutem smrkovým napadených stromů, jeho rozšiřování do okolních lesních porostů se zastoupením smrku a napadení dalších stromů, včetně nevhodných klimatických podmínek - např. sucha, zkrácení doby vývoje lýkožrouťů), **způsob spáchání přestupku, tj. proč žalobce neučinil vše, co mohl a měl** (neprováděl včasné skácení napadených stromů a jejich účinnou asanaci, nepozastavil úmyslné těžby, nepřesunul všechny těžební kapacity do nejvíce zasažených oblastí, nenavýšil dostatečně výrobní kapacity, popř. nezřídil nové organizační složky), **následky** (zejména došlo k ukončení zralostního žíru lýkožrouťů a jejich vylétnutí do okolních lesních porostů, v důsledku čehož došlo k napadení dalších stromů, rovněž došlo a dochází k prořezávání lesních porostů a snížení jejich zakmenění v důsledku dalších realizovaných nahodilých těžeb a snížení jejich stability vůči abiotickým činitelům - došlo ke zrychlenému snížení funkcí bioprodukčních, hydricko-vodohospodářských, sociálně-rekreačních a zdravotně-hygienických) tak, že funkce lesa nemohu být plněny rovnoměrně a trvale), **dobu trvání přestupku** (viz výrok prvoinstančního rozhodnutí) a dále **povahu činnosti žalobce** (zejména předmět podnikání, naplňování „Zásad lesnické politiky“ schválené usnesením vlády České republiky č. 854 ze dne 21. 11. 2012, jež ukládá např. stanovit základní pravidla hospodaření v lesích s tím, že státní lesy by měly být spravovány a obhospodařovány vzorovým způsobem, který slouží jako příklad ostatním vlastníkům lesů, velikost výměry obhospodařovaných PUPFL, která činí 45 až 50 %

výměry lesů v České republice, a to pomocí kvalifikovaného lesnický vzdělaného personálu, certifikace PEFC - Programme for the Endorsement of Forest Certification). ČIŽP rovněž shledala přitěžující i polehčující okolnosti (viz str. 49, 50 a str. 50 až 53 prvoinstančního rozhodnutí). Dle § 4 odst. 2 zákona o inspekci lze za uvedený přestupek uložit pokutu až do výše 5 000 000 Kč. Na základě uvedeného způsobu a okolností spáchání přestupku a jeho následků, povahy a závažnosti uložila ČIŽP žalobci pokutu ve výši 70 % horní hranice sazby stanovené zákonem o inspekci. Dle žalovaného uložená výše pokuty vystihuje všechny relevantní skutečnosti, jež mají na stanovení druhu a výše správního trestu v daném případě vliv, přičemž má dostatečný výchovný a preventivní charakter a znamená citelný zásah do majetkové sféry žalobce, nicméně s ohledem na postavení a majetkovou situaci žalobce (viz str. 39 prvoinstančního rozhodnutí) nemůže být likvidační.

II. Obsah žaloby

7. V rámci **žalobních bodů A. a B.** žalobce popsal genezi kůrovcové kalamity, která ve velkém rozsahu zasáhla území České republiky. V této souvislosti žalobce poukázal na skutečnost, že lýkožrout smrkový je sekundárním škůdcem napadajícím přednostně čerstvě odumřelé stromy či odumírající stromy. Průběh jeho rojení ovlivňují zejména klimatické skutečnosti jako vysoké teploty či srážkové ukazatele. V roce 2017 žalobce i ostatní vlastníci lesa bojovali v posuzované oblasti s kůrovcovou kalamitou, jaká neměla v jejich minimálně novodobé historii obdoby. O intenzitě a rozsahu boje žalobce s kůrovcovou kalamitou svědčí i dobové zprávy ČTK, na něž žalobce odkazuje.
8. Žalobce poukázal na to, že v rámci jednotlivých lesních hospodářských celků (LHC) v roce 2017 zpracoval celkem 2 028 976 m³ dříví, z toho 1 475 444 m³ dříví evidovaného jako dříví s přítomností kůrovců. Jen na území Lesní správy B., Lesní správy J. a Lesní správy MěM. A. žalobce provedl asanaci odvozem v rozsahu minimálně 982 925 m³ dřevní hmoty. Na Lesní správě B. nebyla v roce 2017 provedená žádná myšlná těžba, na Lesní správě J. pouze v rozsahu 6284 m³ a na Lesní správě M. A. pouze v rozsahu 163 013. Pokuta ve výši 3,5 milionů Kč přitom byla žalobci uložena za to, že ve stejném roce nezpracoval 369 ks smrků napadených a tvrzeně opuštěných lýkožroutem smrkovým o objemu cca 453 m³. Množství dříví, které ČIŽP označila jako neasanované tak tvoří pouhý zlomek v poměru k množství dříví, jenž žalobce řádně a včas asanoval. Žalobce má tak za to, že vynaložil veškeré úsilí, které na něm bylo možno požadovat, aby vyhledal a včas zpracoval všechny napadené stromy, přičemž nalezené množství neasanovaného dříví tvoří pouhý zlomek v poměru k množství dříví, jež žalobce řádně a včas asanoval.
9. Asanaci lýkožroutem napadených stromů přitom žalobce neprováděl jen v inkriminovaném období roku 2017, ale i v letech předcházejících (2015 až 2016), kdy v rámci úmyslné těžby podle schválených lesních hospodářských plánů (LHP) vytěžil a zpracoval i nadměrné množství kůrovcového dříví, což dokládá konkrétními daty.
10. **Jako zásadní námitku žalobce uplatňuje v bodě C. žaloby námitku nedostatku příčinné souvislosti mezi jednáním (resp. nekonáním), které je mu vytýkáno a následkem, který je jím způsoben.** Žalobce poukázal na skutečnost, že znakem skutkové podstaty přestupku dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci je též její následek, kterým je ohrožení nebo poškození životního prostředí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 7. 2008, sp. zn. 1 As 15/2007). Žalobce uvádí, že k hrozbě negativními důsledky a tedy k ohrožení životního prostředí došlo v důsledku působení klimatických škodlivých činitelů, tedy

činitelů, které vlastník lesa nemůže ovlivnit. Následky uváděné správním orgánem tak nejsou v příčinné souvislosti s jednáním žalobce. I kdyby žalobce přistoupil ke všem krokům, jež ČIŽP považovala za nezbytné v posuzovaném případě učinit (zastavení veškerých úmyslných mýtních těžeb, zřízení kalamitního střediska atp.), stav ohrožení životního prostředí popsany ve výroku i odůvodnění těchto rozhodnutí by přesto nastal. Žalobce má za to, že žalovaný nesprávně vykládá teorii příčinné souvislosti a i odkaz na nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 728/02 v této souvislosti nepoužívá případně.

11. V bodě D. žaloby se žalobce vyjadřuje k otázce výkladu § 33 odst. 1 lesního zákona, kdy má za to, že z § 33 odst. 1 ani jiného ustanovení lesního zákona nevyplývá povinnost vlastníka lesa neprovádět v případě existence jakékoli dřevní hmoty spadající do definice „nahodilé těžby“ těžbu mýtní úmyslnou. Smyslem tohoto ustanovení je docílit, aby prováděním úmyslných těžeb nebylo ohroženo (oslabeno) **úsilí** vlastníka směřující k tomu, aby nedocházelo k vývinu, šíření a přemnožení škodlivých organismů, jež musí zůstat prioritní. Těžbou nahodilou je třeba rozumět těžbu prováděnou za účelem zpracování stromů suchých, vyvrácených, nemocných nebo poškozených [§ 2 písm. n) lesního zákona]. Tím samozřejmě není dotčena pravomoc orgánu státní správy lesů nařídit vlastníků lesa zastavení jiných těžeb než nahodilých dle § 32 odst. 2 lesního zákona. Žalobce má za to, že svým jednáním smysl a účel daného ustanovení dodržuje. K nařízení zastavení jiných těžeb než nahodilých pak nedošlo. **Mýtní úmyslnou těžbou se pak rozumí těžba prováděná za účelem obnovy porostu nebo výběr jednotlivých stromů v porostu určeném k obnově** [viz § 2 písm. m) lesního zákona]. Obnova porostů je nezbytná pro to, aby les plnil veškeré své produkční i mimoprodukční funkce, resp. je činností zabezpečující plnění funkcí lesa [viz § 2 písm. d) lesního zákona]. Z uvedeného vyplývá, že i **mýtní úmyslná těžba je nezbytná pro zabezpečení funkcí lesa. Žalobce je názoru, že nelze a priori slučovat chřadnutí smrkových porostů s koncepcí lesa věkových tříd, ale spíše s pěstováním smrku na stanovištích pro něj v současnosti nevhodných (a to ať vlivem současného klimatu, nebo i dlouhodobým pěstováním smrku na stejném stanovišti).**
12. Žalobce poukazuje na to, že **nelze zastavit veškeré mýtní úmyslné těžby na jednom konci České republiky jen proto, že na jiném konci České republiky nebyla dosud provedena veškerá nahodilá těžba. Ze stejných důvodů pak nelze přistoupit k přesunu všech nebo značné části zaměstnanců státního podniku do regionu postiženého kalamitou pojednávaného charakteru a rozsahu, jak ČIŽP navrhuje.**
13. Navíc i v souvislosti s úmyslnou těžbou plnil v letech 2015 až 2017 povinnost těžby nahodilé, když vytěžil velké množství kůrovcem napadeného dříví.
14. V bodě E. žaloby se žalobce vyjadřuje k závěrům žalovaného i ČIŽP ohledně možných změn ve vnitřní organizaci žalobce. Správní orgány ve svých rozhodnutích argumentují tím, že žalobce měl již v předchozích letech, v souvislosti s nastupujícími obdobími sucha a přechodnými přemnoženími kůrovců, přistoupit k zásadním změnám ve svém organizačním charakteru, zejména opustit koncept, kdy většina těžebních prací není zajištěna z vlastních zdrojů žalobce, ale prostřednictvím smluv s třetími osobami. Žalobce k uvedenému argumentuje usnesením vlády ČR č. 84 ze dne 2. 2. 2011 nazvaným **Koncepcí Ministerstva zemědělství k hospodářské politice podniku Lesy České republiky, s.p. (dále „Koncepce“), který zdůrazňuje nutnost posílení tzv. outsourcingu a uvádí, že „Varianty vedoucí k posílení podnikatelské role státu by znamenaly návrat k překonaným systémům hospodaření a k určitému zestátnění českého lesnictví. LČR budou důsledným a kvalifikovaným správcem, činnosti však budou i nadále outsourcovat“. Toto**

usnesení je stále platné, nebylo změněno a stalo se podkladem Koncepce strategického rozvoje podniku Lesy České republiky, s.p. pro období let 2015 — 2019. Žalobce dále zdůrazňuje, že mu není zřejmé, z jakých důkazů správní orgány vycházejí, když tvrdí, že získání vlastních kapacit by bylo pro žalobce efektivnější, přičemž současně argumentuje nedostatkem potřebného vybavení, či lidských zdrojů. Stejně tak přestup z dosavadní praxe smluvních dodavatelů na zajištění vnitřních zdrojů je s ohledem na zákonem stanovený postup (např. při zadávání veřejných zakázek) zdoluhavý a nepružný a rozhodně by to nevedlo k efektivnější, pružnější a důslednější reakci na kůrovcovou kalamitu v roce 2017. Žalovaným napadený obchodní model žalobce přitom využívá i většina ostatních vlastníků lesů, počítaje v to i obce a církevní instituce.

15. Konečně, v bodě F. žaloby žalobce napadá argumentaci žalovaného stojící na tom, že z opakovaně prováděných EAD muselo být žalobci zřejmé, že počet napadených stromů na území Moravy a Slezska se razantně zvyšuje a dochází tak k urychlenému rozpadu lesních porostů se zastoupením smrku. Žalobce k tomu namítá, že objem aukce nelze klást na roveň s objemem vytěženého kůrovcového dříví v době vypsání aukce. V samotných Obchodních podmínkách k aukcím státního podniku Lesy České republiky, s. p., ke Smlouvám o poskytnutí výlučného práva vytěžit lesní porost a o převodu vlastnického práva k vytěženým stromům - kůrovcová těžba s příjmem dříví č. 2016/01 je nabyvatel výslovně upozorněn, že předpokládané množství dříví v Aukčním bloku uvedené v zadání aukce se může od množství skutečně vytěženého dříví lišit. Systém elektronických aukcí nevylučuje, jak žalobce opakovaně zdůrazňuje, aby elektronické aukce byly, popřípadě i několikrát, opakovány ještě před dokončením vývoje kůrovců (jejich vylétnutím).
16. Žalobce rovněž namítá, že závěr ČIŽP, že i v případě elektronických aukcí se jedná o jeho systémové pochybení (viz bod 98 odůvodnění prvoinstančního rozhodnutí a str. 11 první odstavec shora odůvodnění napadeného rozhodnutí) **postrádá důkazní opory a nemá oporu ani v odůvodnění napadeného rozhodnutí.** Důvodem opakování aukcí byla prakticky vždy snaha žalobce postupovat s péčí řádného hospodáře a prostřednictvím cenových limitů dosáhnout maximálně možného zpeněžení v daném místě a čase. Neúspěchy aukcí jsou zpravidla řešeny úpravou cenových podmínek pro následné kolo soutěže. Podstatná část aukcí probíhala i mimo letovou aktivitu kůrovců, kdy bezprostřední šíření kůrovců nehrozilo. Žalobce zpochybňuje úvahu ČIŽP, že *„námitka odvolatele, že byl těžen až šestinásobek běžného ročního objemu jenom dokazuje, že odvolatel v minulosti nepostupoval dostatečně a včas, aby zabránil šíření a přemnožení lýkožroutů. Právě razantní narůstající objem vytěženého kůrovcového dříví v rámci zpracování nahodilých těžeb jenom dokazuje, že odvolatel (žalobce) v minulosti nepostupoval dostatečně a včas, aby zabránil šíření a přemnožení lýkožroutů“* s tím, že tato jen dokazuje **nepochopení situace ČIŽP i žalovaným.**
17. Žalobce žádá, aby soud zrušil napadené rozhodnutí i prvoinstanční rozhodnutí pro nezákonnost a žalobci přiznal náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného

18. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě obecně poukazuje na to, že většina argumentů již zazněla v průběhu správního řízení, kde byly i řádně vypořádána v odůvodněních prvoinstančního a napadeného rozhodnutí.

19. K žalobním námitkám **uvedeným pod body A. a B.** žalovaný souhlasí s tím, že lýkožrout smrkový je sekundárním škůdcem, jenž napadá čerstvě odumřelé stromy nebo odumírající stromy nicméně při přemnožení, kdy nenalézá dostatek vhodného materiálu pro další množení, napadá i stromy oslabené suchem, napadené houbami nebo i zdravé stromy. Žalovaný nicméně opakuje, že žalobce jako vlastník lesa nezajistil nebo neprovedl včasné skácení lýkožrouty napadených stromů a jejich včasnou a dostatečnou asanaci tak, aby nedocházelo k šíření lýkožroutů a napadání dalších stromů. Žalobce sice lýkožrouty napadené stromy vyhledával a vyznačoval, nicméně je ponechával několik týdnů stát, než byly ukončeny elektronické aukce dříví (EAD) a podepsány smlouvy s dodavateli prací. Jelikož od vyznačení jednotlivých stromů napadených lýkožroutem smrkovým vysoutěžených v rámci EAD a datem podepsání smluv se smluvními partnery (dodavatelé prací) uplynulo **4 až 9 týdnů** (doba mezi vyznačením lýkožroutem napadených stromů a kontrolou provedenou ČIŽP se pohybovala v rozmezí od deseti dnů až do deseti týdnů) a celkový vývoj od zavrtání samce lýkožrouta smrkového až po ukončení zralostního žíru za normálních podmínek trvá zpravidla **6 až 10 týdnů** (za vhodných klimatických podmínek tento vývoj může trvat i pouze **5 - 6 týdnů**), je zcela nepochybné, že **žalobce umožnil ukončení vývoje lýkožroutů a jejich vylétnutí a následné rozšíření do okolí, čímž vytvořil podmínky pro působení škodlivých biotických činitelů.** Žalobce ponechal téměř zcela na vůli smluvních partnerů, kdy dojde ke zpracování lýkožroutem napadených stromů a k asanaci dříví, a neučinil vše, co mohl a měl, když zjistit mohl a měl, že docházelo k šíření lýkožroutů do okolí výletovými otvory, aby takovému jednání zamezil. Žalovaný tak měl zejména úplně zastavit realizaci myšlných úmyslných těžeb, přesunout maximální počet svých zaměstnanců zařazených v dělnických profesích a vlastní techniku na nezbytně nutnou dobu do kalamitou nejpostiženějších oblastí. Měl včas vytvořit vlastní organizační jednotku s vlastním personálem a technikou a nespolehat na smluvní partnery. Právě s ohledem na množství vytěženého kůrovcového dříví v předchozích letech měl a mohl reagovat na gradaci lýkožroutů mnohem dříve (např. v roce 2015, kdy bylo zřejmé, že dochází k navyšování objemů nahodilých těžeb). Z výše žalobcem realizovaných těžeb v roce 2017 pak vyplývá, že i když se lýkožrout v porostech přemnožil, tak žalobce neprováděl přednostně těžbu nahodilou, když prováděl taktéž těžby úmyslné.
20. Následkem výše uvedeného jednání byly napadeny a napadány další stromy a lesní porosty se zastoupením smrku ztepilého, které musely být následně odstraněny (vytěženy), v důsledku čehož docházelo a dochází ke zrychlenému a nekontrolovatelnému prořezávání lesních porostů, snížení jejich zakmenění a stability vůči škodlivým abiotickým činitelům, čímž byly vytvořeny podmínky pro působení těchto činitelů.
21. K žalobnímu bodu C. žalobce souhlasí s tím, že za prvotními příznaky chřadnutí lesních porostů s převažujícím zastoupením smrku byly s největší pravděpodobností opravdu jiní činitelé (sucho, extrémní teploty, apod.) a lýkožrouti byli spíše mortalitním činitelem (sekundárním škůdcem). **Nevčasné jednání a konání žalobce tak sice nebylo pouze jedním, ale bylo zásadním faktorem,** který měl za následek vytvoření podmínek pro působení škodlivých biotických činitelů a následně v důsledku plošného odtěžování napadených stromů, potažmo části lesních porostů, taktéž podmínek pro působení škodlivých abiotických činitelů. V důsledku změny klimatických podmínek (sucho) sice dochází ke zkrácení celkového vývoje lýkožroutů na 5 až 6 týdnů, nicméně i přes tuto skutečnost měl žalobce řadu týdnů, aby včas a dostatečně konal, nicméně nevyužil svého

finančního, organizačního, personálního, odborného a technického potenciálu, aby dostal své zákonné povinnost.

22. K otázce naplnění znaku příčinné souvislosti žalovaný okazuje na nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1617/18 ze dne 24. 7. 2018 ze kterého vyplývá, že „*předpokladem příčinné souvislosti mezi dvěma skutečnostmi je, aby skutečnost, která má být příčinou, byla nutnou podmínkou toho, že se následek uskutečnil právě tak, jak se uskutečnil, tj. daným způsobem, v daném čase a v daném místě. Pro výsledek je příčinou taková událost, kterou si nelze odmyslet, aniž by nutně odpadl i sám výsledek (škoda)*“.
23. K žalobnímu bodu D. žalovaný uvádí, že zakotvením povinnosti vlastníku lesa v ust. § 33 odst. 1 (věta první) lesního zákona nebyl nepochybně úmysl zákonodárce striktně zakázat realizování těžeb jiných než nahodilých, ale pouze je omezit, pokud vlastník lesa není schopen naplnit právě povinnosti zakotvené v ust. § 32 odst. 1 písm. a) a b) lesního zákona, tj. zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření. Jinými slovy vlastník lesa může provádět neomezeně těžby jiné, než nahodilé, pokud jsou v souladu s lesním hospodářským plánem či lesní hospodářskou osnovou za současného plnění povinností daných nejen § 32 lesního zákona. Pokud ovšem nastane situace, kdy již není schopen naplnit povinnosti v ochraně lesa před hmyzími škůdci (zvýšený či kalamitní stav škodlivých činitelů, viz § 2 vyhlášky), pak je nutno právě zcela nepochybně naplnit povinnost zakotvenou v ust. § 33 odst. 1 lesního zákona, tj. provádět pouze těžby nahodilé. Pokud se jedná o námitku žalobce, že ze stejného důvodu nelze ani přesunovat jeho zaměstnance, pak žalovaný uvádí, že žalobce nijak nedoložil, že by nemohl přesunout a navýšit výrobní kapacity, které se např. podílely na úmyslných těžbách v České republice (viz str. 11 napadeného rozhodnutí). Žalovaný k tomuto dále odkazuje na str. 29 a část „způsob spáchání přestupku“ prvoinstančního rozhodnutí a na str. 34 až 46 prvoinstančního rozhodnutí, kde ČIŽP podrobně odůvodňuje své závěry.
24. V otázce žalobního bodu E. žalovaný zastává názor, že **navržený způsob hospodaření dle Koncepce** (viz bod 4.1 „Péče o les“) **není s ohledem na klimatické podmínky a stav lesů, který se zcela zásadně liší od stavu lesů v době jejího vzniku, zcela vhodný.** Rezervy v „lidských kapacitách“ měl a má žalobce hledat zejména u sebe, když výpomoc lesních závodů Židlochovice, Boubín, Konopiště a Kladská na lesních správách B., M. A., J. a R. p. R. činila s ohledem na poměr mezi množstvím celkově zpracovaného dříví z nahodilých těžeb v konkrétních LHC a množstvím zpracovaného dříví lesními závody pouze **3 až 10 %.** V příloze č. 4 Konceptu je uveden úkol vytvořit strategii pro řešení kalamitních situací s časovým rámcem pro splnění úkolu **II. Q 2015.** Ze spisového materiálu (např. str. 44 a 45 prvoinstančního rozhodnutí) ovšem vyplývá, že **žalobce žádnou strategii pro řešení kalamitní situací neměl až do roku 2017 vypracovanou.** V bližších podrobnostech žalovaný odkazuje na str. 9 napadeného rozhodnutí.
25. Konečně, pokud jde o žalobní bod F. žalovaný námitku žalobce „že, i když byly některé EAD i třikrát opakovány, tak to ještě nedokazuje, že těžba nemohla být dokončena ještě před ukončením vývoje lýkožroutů a jejich vylétnutím do okolí“, považuje za nedůvodnou s ohledem na skutečnost, že EAD byly opakovány **i třikrát až vícekrát**, takže žalovaný ponechával lýkožroutem napadené stromy několik týdnů i stát (až 9 týdnů), než byly ukončeny EAD a podepsány smlouvy s dodavateli prací. Právě několikrát zadávané EAD měly žalobce upozornit na skutečnost, že může v důsledku opožděného zpracování lýkožrouty napadených stromů docházet k přemnožení hmyzích škůdců. Databáze EAD

od roku 2015 totiž jasně ukazovala na zcela zásadní skutečnost, že docházelo k přemnožení hmyzích škůdců, tj. že lýkožrouty byly v okolí těžených stromů napadány další jednotlivé stromy, potažmo části lesních porostů s tím, že v důsledku opožděného zpracování těchto nově napadených stromů byly generovány další pokolení lýkožroutů v dané oblasti. Pokud se týká žalobcem namítané neudržitelnosti tvrzení žalovaného, že elektronické aukce se ukázaly být „nepříležitou variantou“, pak žalovaný k tomu uvádí, že pokud byly některé EAD několikrát opakovány takovým způsobem, že od vyznačení jednotlivých stromů napadených lýkožroutem smrkovým vysoutěžených v rámci EAD a datem podepsání smluv se smluvními partnery uběhlo až 9 týdnů, tak nelze než konstatovat, že takto realizované EAD nejsou nejvhodnějším způsobem, jak zabezpečit naplnění § 32 lesního zákona.

26. Ve vyjádření k žalobě ze dne 11. 4. 2019 žalovaný předkládá nový důkaz, a to článek s názvem „Bylo nebylo, bude nebude“ uvedený v časopise Lesnická práce, ročník 98, březen 2019 (str. 26 až 27), jehož autorem je Ing. V. H., zaměstnanec žalobce, na pozici revírníka, na lesní správě Litvínov, a to za účelem prokázání fungování smluvních vztahů mezi žalobcem a dodavateli prací vygenerovanými ve výběrových řízeních, kdy hlavní důraz je kladen na ekonomickou výhodnost nabídek.
27. Žalovaný navrhl soudu, aby nedůvodnou žalobu zamítl.

IV. Posouzení žaloby

28. Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) v souladu s § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobcem vymezených námitek, vycházel při tom v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného a shledal, že žaloba není důvodná.
29. Soud ve věci rozhodl bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 zákona s. ř. s., neboť žalobce i žalovaný s tímto postupem souhlasili. Soud si je vědom toho, že jak žalobce, tak žalovaný, požadovali v žalobě provést k důkazu listiny, které do spisu doložili. Pokud by měl soud ve věci provádět dokazování, pak by byl povinen nařídit ústní jednání, byť by účastníci s rozhodnutím soudu bez nařízení jednání souhlasili, a listiny k důkazu na nařízeném jednání přečíst. Soud postupoval dle rozhodnutí rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 2. 2016, č. j. 7 As 93/2014 – 48, jehož právní věta zní: „[n]avrhne-li účastník v řízení o žalobě provedení důkazů před správním soudem dle § 71 odst. 1 písm. e) s. ř. s., nelze takový návrh považovat za nesouhlas s rozhodnutím bez jednání ve smyslu § 51 odst. 1 s. ř. s.“; soud tedy v případě, kdy účastníci souhlasí s rozhodnutím ve věci bez nařízení ústního jednání, nemá automaticky, i když účastníci navrhnou provedení důkazů v podáních, dovozovat jejich vůli ke konání ústního jednání, ale pokud soud nehodlá vyhovět návrhům účastníka na provedení důkazů pak: „... v rozhodnutí meritorním je povinen vysvětlit a odůvodnit, proč důkazním návrhům nevyhověl.“. V nyní posuzovaném případě žalovaný navrhl provést k důkazu článek s názvem „Bylo nebylo, bude nebude“ uvedený v časopise Lesnická práce, ročník 98, březen 2019 (str. 26 až 27), jehož autorem je Ing. Vítězslav Holý, zaměstnanec žalobce, na pozici revírníka, na lesní správě Litvínov, a to za účelem prokázání fungování smluvních vztahů mezi žalobcem a dodavateli prací vygenerovanými ve výběrových řízeních, kdy hlavní důraz je kladen na ekonomickou výhodnost nabídek. Soud tuto listinu neprovedl k důkazu, neboť skutečnosti, které jimi mají být prokazovány (hlavní důraz na ekonomickou výhodnost

nabídek na dodavatelské práce) nejsou skutečnostmi, o nichž by bylo v řízení sporu. Taktéž žalobcem v žalobě provedené odkazy na internetové články, jimiž prokazoval svá tvrzení, že není pravdou, že by se na kůrovcové kalamitě způsobem hospodaření ve svých lesích spolupodílel, neboť kůrovcová kalamita postihla všechny vlastníky lesa, a že proti kalamitě efektivně bojuje, což má negativní vliv na stav silnic, mostů, přes které projíždějí kamiony s vytěženým dřevem, soud pro nadbytečnost neprovedl, jelikož již samy odkazy zůstávají toliko v rovině obecných konstatování či proklamací, přičemž pro posouzení věci je zcela dostačující obsah správního spisu (viz níže uvedené právní posouzení věci).

30. Žaloba není důvodná.

31. Městský soud poznamenává, že v části stejnými spornými otázkami, v řízení mezi shodnými účastníky, se zabýval již pátý senát městského soudu v rozsudku ze dne 31. 3. 2023, č. j. 5 A 146/2019-48. Městský soud s názory vyjádřenými v daném rozsudku souhlasí a s přihlédnutím k individuálním skutečnostem v posuzované věci bude z daného rozsudku v dalším posouzení vycházet.

32. Soud se nejdříve zabýval žalobní námitkou uvedenou v **bodě C. žaloby**, v níž žalobce sporoval názor správních orgánů, že následky ve správním řízení zjištěné kůrovcové kalamity na dotčených lesních smrkových porostech nejsou v příčinné souvislosti s jeho jednáním. Žalobce měl za to, že ohrožení životního prostředí bylo vyvoláno klimatickými a dalšími objektivními jevy (sucho, vysoké teploty, množství kůrovce a jím napadených stromů, nedostatek zpracovatelských kapacit atd.), a jednáním ani opomenutím žalobce nedošlo ke způsobení dalšího rozpadu smrkových porostů.

33. Ze správního spisu soud ověřil, že žalobci byla uložena pokuta za to, že svým jednáním naplnil skutkovou podstatu přestupku podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci tím, že v září až říjnu roku 2017 neprovedl ke dni kontrol včas těžbu celkem 369 ks smrků napadených lýkožroutem smrkovým a včas neprovedl asanaci jejich dřevní hmoty, čímž umožnil dokončení vývoje nové generace škůdců na napadených stromech, opuštění těchto napadených stromů, šíření škůdců kalamitního druhu; v důsledku toho následně došlo a dojde k ohrožení dalších stromů kůrovci, kácení těchto napadených stromů, k prořezávání lesních porostů, snížení jejich zakmenění, snížení jejich mechanické stability následkem jejich „otevření“ působení bořivého větru, a snížení jejich stability vůči škodlivým abiotickým činitelům jako jsou vítr, mokrý sníh, příp. námraza, teplotní a srážkové extrémy.

34. Podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci: *„Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů.“*

35. Podle § 4 odst. 2 zákona o inspekci: *„Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 5 000 000 Kč.“*

36. Soud předně uvádí, že přestupek, za který byla žalobci pokuta uložena, je správním deliktem ohrožovacím, což znamená, že je sankcionováno „pouhé“ vytvoření podmínek pro působení škodlivých činitelů na zákonem chráněný zájem, v tomto případě životní prostředí, bez ohledu na to, zda k poškození životního prostředí ve výsledku dojde. Ohrožovací delikt je tedy dokonán samotným vytvořením podmínek pro působení škodlivých činitelů na zákonem chráněný zájem.

37. Soud má ve věci za to, že žalovaný nepopíral určitou relevanci klimatických jevů na šíření kůrovce, ze správního spisu totiž vyplývá, že nepříznivé klimatické podmínky zohlednil a vyhodnotil ve prospěch žalobce při posuzování závažnosti jeho protiprávního jednání. Správní orgány žalobci ovšem vytýkaly to, že poté, co byly stromy škůdcem napadeny, nepostupoval tak, aby učinil veškeré dostupné (možné) kroky k omezení šíření kůrovce. Žalovaný měl za to, že by žalobce tuto kalamitu nezastavil, mohl by snížit riziko napadení okolních lesních porostů a oddálil by jejich hrozící rozpad.
38. Městský soud se s touto úvahou žalovaného ztotožňuje a uvádí k tomu, že ve věci není podstatné to, zda stromy byly napadeny kůrovcem v důsledku klimaticky nepříznivých podmínek, či se klimaticky nepříznivé klimatické podmínky určitým způsobem podílely na šíření kůrovce. Ve věci byla rozhodující otázka, zda žalobce na danou situaci včas reagoval a zpomalil šíření kůrovce. Tvrzení žalobce, že ohrožení životního prostředí bylo důsledkem klimatických a dalších objektivních jevů, je dle názoru soudu bez významu pro závěr o tom, zda se ohrožení životního prostředí dopustil také sám žalobce svým jednáním (či naopak nejednáním připustil ohrožení životního prostředí), spočívajícím v nedostatečné asanaci napadených stromů. Žalobce je totiž vlastníkem lesa a jako takový má určité povinnosti vyplývající z lesního zákona, to je ostatně důsledkem zásady vyjádřené v čl. 11 odst. 3 Listiny základních práv a svobod - *Vlastnictví zavazuje. Nesmí být zneužito na újmu práv druhých anebo v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem* (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2013, č. j. 10 A 57/2011-72).
39. Základní povinnosti vlastníka lesa jsou přitom jednoznačně stanoveny v § 32 lesního zákona.
40. Podle § 11 odst. 2 lesního zákona: „*Vlastník lesa je povinen usilovat při hospodaření v lese o to, aby nepoškozoval zájmy jiných vlastníků lesů a funkce lesa byly zachovány (plněny rovnoměrně a trvale) a aby byl zachován (chráněn) genofond lesních dřevin.*“
41. Podle § 32 odst. 1 písm. a) a b) lesního zákona: „*Vlastník lesa je povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména*
a) *zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat místně příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření,*
b) *preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů.*“
42. Škodlivými činiteli se ve smyslu § 2 písm. f) lesního zákona rozumí „*škodlivé organismy, nepříznivé povětrnostní vlivy, imise a fyzikální nebo chemické faktory, způsobující poškození lesa.*“ Škodlivými organismy se ve smyslu § 2 písm. g) lesního zákona rozumí „*původci chorob lesních porostů a rostlinní nebo živočišní škůdci lesních porostů.*“
43. Podle § 32 odst. 2 první věty lesního zákona: „*Při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků.*“
44. Povinnosti vlastníka lesa spojené s bojem s kalamitními hmyzími škůdci pak upravuje Vyhláška.

45. Podle § 3 odst. 1 Vyhlášky: „*Kalamitními hmyzími škůdci jsou bekyně mniška, lýkožrout smrkový, lýkožrout lesklý, lýkožrout severský, klikoroh borový, obaleč modřínový a ploskohřbetky.*“
46. Podle § 4 odst. 1 Vyhlášky: „*Vzniku zvýšeného stavu hmyzích škůdců se předchází na základě zjišťování výskytu snižováním populační hustoty hmyzích škůdců, a to zejména odstraňováním materiálu vhodného pro rozmnožování hmyzích škůdců, ošetřováním lesních porostů a soustavným vyhledáváním a včasným zpracováváním všech napadených stromů.*“
47. Podle § 4 odst. 2 Vyhlášky: „*Nastane-li zvýšený nebo kalamitní stav, je vlastník lesa povinen provést bezodkladně taková opatření, která povedou k redukci hmyzího škůdce pod kalamitní stav, k odstranění škod nebo k zamezení dalšího šíření škůdce.*“
48. Podle § 4 odst. 3 Vyhlášky: „*Veškeré polomy, vývraty a dříví atraktivní pro rozvoj hmyzích škůdců vzniklé do 31. března musí být zpracovány nebo asanovány nejpozději do 31. května, v lesních porostech, které alespoň částečně zasahují do polohy nad 600 m nadmořské výšky, do 30. června běžného roku.*“
49. V tomto směru soud odkazuje na ustálenou judikaturu Nejvyššího správního soudu, jenž se zabýval vytvářením podmínek pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů ohrožujících životní prostředí v lesích, např. v usnesení rozšířeného senátu ze dne 17. 7. 2008, č. j. 1 As 15/2007-141, uvedl, že: „*[s]ubjekt vytváří vlastním jednáním podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů; zákon však vyžaduje také, aby toto jednání (ve formě konání nebo opomenutí) způsobilo předvídaný následek. Zákon za tento následek výslovně považuje „ohrožení nebo poškození životního prostředí v lesích“. (...) Je třeba tedy důkazu o tom, že vznikl následek (ohrožení, poškození), který zákon sankcionuje. Z toho pak přirozeně plyne, že správní orgán v řízení o správním deliktu následek jako znak objektivní stránky deliktu musí také řádně prokázat, jednak proto, aby odpověděl na otázku, zda se vůbec o delikt jedná, jednak proto, aby mohl posoudit druh, výměru, případně způsob výkonu ukládané sankce. Soud je pak povinen k řádné žalobní námitce se zabývat tím, zda správní orgán také v naznačeném směru provedl dokazování; pouze ze samotného, byť prokázaného jednání subjektu nelze ještě usoudit na spáchání deliktu.*“ Z uvedeného vyplývá, že správní orgány mají nejen tvrdit, ale také prokázat, že jednání vlastníka lesa mělo za následek ohrožení nebo poškození životního prostředí lesa.
50. Soud shrnuje, že žalobce byl potrestán za to, že nedostatečnou asanací kůrovcem napadeného dřeva umožnil vývoj a výlet kůrovce a vytvářel tak podmínky ohrožující životní prostředí lesa. Ve věci přitom není sporu o tom, že k šíření kůrovce přispěly rovněž klimatické podmínky, to však ničeho nemění na tom, že žalobce měl povinnost co nejrychleji provést asanaci, aby šíření kůrovce zamezil a zabránil co nejhorším následkům. V případě ohrožení životního prostředí postačí správním orgánům prokázat, že k budoucímu poškození životního prostředí v lese s nejvyšší pravděpodobností dojde. Napadené a prvostupňové rozhodnutí přitom popisují, v čem konkrétně správní orgány spatřovaly nedostatečnou asanaci kůrovcového dříví, v němž dosud probíhal vývoj kůrovce, za protiprávní, a rovněž tak uvádí, jak je tímto postupem ohroženo životní prostředí lesa, tj. umožnění dokončení vývoje nové generace kůrovců, taktéž správní orgány uvedly, jaké budoucí poškození lesu hrozí. Dle soudu tak správní orgány uvedly příčinu (nedostatečná asanace) a následek (ohrožení životního prostředí lesa) a odůvodnily i příčinnou souvislost mezi tímto jednáním žalobce a jeho následkem. Soud má ve věci také za to, že správní orgány tato tvrzení prokázaly, rozhodná skutková zjištění učiněná

správnými orgány v rozhodnutích mají dle názoru soudu oporu ve správním spise (protokol o kontrole ČIŽP ze dne 23. 3. 2018). Soud proto neshledal tuto zásadní stěžejní žalobní námitku důvodnou.

51. Dále se soud zabýval námitkami týkajícími se závěrů žalovaného, že žalobce neučinil veškerá možná opatření zabráňující vzniku protiprávního jednání, jímž došlo k ohrožení životního prostředí lesa (žalobní body A., B., D., E., F.).
52. Žalobce je přesvědčen, že činil veškerá objektivně možná technická i jiná opatření k zabránění dalšího rozvoje kůrovce. Žalobce namítá, že doporučení ČIŽP a žalovaného postrádají logické argumenty, případně nejsou vyargumentována vůbec, není zřejmé, jak účinně by v „boji s kůrovcem“ skutečně pomohla. V jednotlivých žalobních bodech žalobce namítá, že (A + B) v letech 2015 až 2017 vytěžil velký objem kůrovcového dříví i v rámci úmyslné těžby a není tedy pravda, že v důsledku prováděné těžby dle lesních hospodářských plánů nedostatečně plnil povinnosti těžby nahodilé, že (D) ani při zjištění kůrovcové kalamity v létě 2017 neměl povinnost zastavit těžby úmyslné, když taková povinnost mu nebyla příslušným orgánem nařízena, v této souvislosti tak ani nemohlo dojít k náhlému přesunu všech nebo značné části zaměstnanců žalobce do regionu postiženého kalamitou, že (E) změna vnitřní organizační struktury by byla v rozporu s Koncepcí, navíc není žalobci zřejmá účinnost provedení takto časově a organizačně náročného opatření v kalamitní situaci, žalobcem využívaný obchodní model přitom využívá i většina ostatních vlastníků lesa, a že (F) mu není zřejmé, jak by zadávání EAD mělo představovat systémové pochybení žalobce.
53. Všechny tyto žalobní body mají společného jmenovatele v tom, že jejich cílem je vyvrátit závěr žalovaného, že žalobce neučinil veškerá možná opatření zabráňující vzniku protiprávního jednání, jímž došlo k ohrožení životního prostředí lesa a tím naplnil skutkovou podstatu přestupku podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci.
54. Vzhledem k tomu, že argumentace žalobce uvedená pod body A., B. a D. spolu úzce souvisí, soud se bude zabývat vypořádáním těchto námitek současně. Soud předně uvádí, že z odůvodnění rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu vyplývá, že ČIŽP se celou věcí důsledně a poctivě zabývala. V prvoinstančním rozhodnutí srozumitelně popisuje zjištěné skutkové okolnosti, tyto logicky a správně vyhodnocuje a pojmenovává pak jednotlivé příčiny, jejichž předejitím by bylo možné zmírnit rozsah kalamitní situace, která v lesích ve Slezsku a na Moravě vznikla (nejen) v roce 2017 v důsledku přemnožení lýkožrouta smrkového. ČIŽP ve svém rozhodnutí vychází ze závěrů popsaných v kontrolním protokole, vyjadřuje se k jednotlivě vzneseným námitkám, zdůrazňuje, že v posuzované věci nešlo o vytýčení a označení všech napadených a neasanovaných stromů, ale spíše o systémové zjištění, nakolik žalobce přijímá a dodržuje opatření účinná v boji s kalamitními škůdci v tak mimořádné situaci, jakou kůrovcová kalamita v roce 2017 byla. Tyto skutečnosti ostatně aproboval ve stejném rozsahu i žalovaný v napadeném rozhodnutí.
55. V žalobních bodech A., B. a D. žalobce argumentuje zejména tím, že i v rámci úmyslné těžby vytěžil velký objem kůrovcového dříví, čímž současně plnil povinnosti těžby nahodilé uvedené v § 33 odst. 1 lesního zákona. Žalobce dále marginalizuje počet stromů, které žalovaný označil jako neasanované, ve vztahu k počtu kůrovcových stromů, které vytěžil a asanoval. K uvedenému soud uvádí, že počet stromů, které prvoinstanční správní orgán jako napadené lýkožroutem a nevytěžené označil, nezobrazuje skutečný počet

kůrovcem napadených a nevytěžených stromů. ČIŽP v prvoinstančním rozhodnutí zdůraznila, že počet jí označených napadených stromů zcela jistě nekoresponduje se skutečným stavem, v rámci přestupkového řízení totiž nebyl kladen důraz na zjištění celkového počtu nevytěžených (a neasanovaných) stromů, ale na zjištění, jak žalobce přistoupil k řešení problému kůrovcové kalamity v posuzovaných lokalitách, tedy na zjištění, jak účinně napadené stromy vyhledává, těží a sanuje. ČIŽP v protokole o kontrole ze dne 23. 3. 2018 i v odůvodnění prvoinstančního rozhodnutí uvedla, že zjištěný počet stromů zobrazuje jen vzorek napadených stromů, uvedené je ostatně patrné i z fotodokumentace obsažené ve správním spise, která byla v rámci kontrol pořízena. Z uvedeného tak vyplývá, že ačkoli pokuta byla uložena za relativně marginální počet napadených kusů lesního porostu (ve vztahu k již vytěženým objemům), tato skutečnost nemá na posuzování řádného plnění povinností žalobce při ochraně lesa vliv. Počet zjištěných kusů neskácených a neasanovaných stromů žalovaný hodnotil toliko v rámci úvah o druhu a výměře trestu, v podrobnostech soud odkazuje na str. 15 a 16 napadeného rozhodnutí a str. 33 prvoinstančního rozhodnutí.

56. K námitkám, že i v rámci těžby úmyslné žalobce *de facto* prováděl těžbu nahodilou a současně, že nebyl povinen provádění těžby úmyslné zastavit ani v létě 2017, kdy bylo zřejmé, že v jiných oblastech probíhá kůrovcová kalamita a je zde nutné provádět těžbu nahodilou, soud uvádí následující.
57. V již citovaném § 33 odst. 1 lesního zákona je zakotvena přednostní povinnost vlastníka provádět těžbu nahodilou tak, aby nedocházelo k vývinu, šíření a přemnožení škodlivých organismů, mezi které tento zákon a Vyhláška řadí i lýkožrouta smrkového. V komentáři k lesnímu zákonu (P. Dvořák: Lesní zákon. Komentář. Wolters, Kluwer, 2022) se uvádí „*Provádění těžby nahodilé je z hlediska ochrany lesa prioritní. Jedná se o těžbu prováděnou za účelem zpracování stromů suchých, vyvrácených, nemocných nebo poškozených, tedy o těžbu, která preventivně zamezuje vývinu, šíření a přemnožení škodlivých organismů (viz komentář k § 32 odst. 1), které obvykle přednostně napadají oslabené stromy. S provedením těžby nahodilé je spojena oznamovací povinnost vlastníka lesa. Těžbu musí oznámit 14 dní předem orgánu státní správy lesů, pokud má v důsledku jejího provedení vzniknout holina větší než 0,2 ha (2 000 m² - tedy např. 40 x 50 m). Oznamovací povinnost se nevztahuje na případy, kdy došlo ke vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) a kdy je vlastník lesa ze zákona povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků (viz § 32 odst. 2) a dále při zvýšeném výskytu škodlivých činitelů (viz komentář k § 32 odst. 1).*“
58. S povinností těžby nahodilé je tak úzce spojena povinnost vlastníka lesa stanovená v § 32 odst. 1 lesního zákona, podle kterého je vlastník lesa povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména (a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat místně příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření, (b) preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů.
59. Dále je s tím spojena povinnost vlastníka lesa stanovená v § 32 odst. 2 písm. a) lesního zákona, podle kterého při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha

apod.) je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků.

60. Z citovaných ustanovení lesního zákona tak vyplývá povinnost vlastníka lesa činit bezodkladná opatření i v případě přemnožení škůdců. Aplikováno na posuzovanou věc, pokud lze likvidace přemnožených škůdců a zmírnění následků jejich působení dosáhnout pouze vytěžením a asanací napadených stromů (tato otázka není mezi stranami nijak sporována), je zřejmé, že žalobce jako vlastník lesa měl učinit vše, co mohl, aby této povinnosti dostál. V posuzované věci měl tedy kromě jiného ihned zastavit úmyslné těžby v nepostižených oblastech a v maximální možné míře, při dodržování právních předpisů, přesunout techniku i pracovníky právě do oblastí kalamitně nejvíce postižených. Argumentace žalobce, že tak nebyl povinen učinit, dokud orgán státní správy lesů zastavení těžby nenařídí [§32 odst. 1 písm. a)], je tak lichý.
61. Soud nijak nepopírá dílčí závěr žalobce, že mýtní úmyslná těžba má své opodstatnění i pro řádné plnění funkce lesa, pouze zdůrazňuje, že v případě mimořádné kalamitní situace, kterou byla i situace v posuzovaných lesních celcích na přelomu léta a podzimu 2017, bylo třeba prioritně, za účelem ochrany lesa, využít maximálních možných opatření k tomu, aby byl kalamitními škůdci napadený les co nejvíce zachován, a to i na úkor jiné části porostu, kalamitně nezasaženého.
62. Žalobce tak mohl a měl přizpůsobit provádění úmyslných těžeb dle lesního hospodářského plánu těžbám nahodilým, alarmující je pak provádění úmyslných těžeb ještě v létě 2017, když ve stejné době již naplno propukla v posuzovaných oblastech kůrovcová kalamita. Právě v důsledku stále prováděných úmyslných těžeb žalobce včas a na celou dobu, kterou umožňují pracovněprávní předpisy, nepřesunul zaměstnance, kteří těžbu provádějí, včetně techniky do kalamitních oblastí. Pokud žalobce namítá, že dočasné přesuny zaměstnanců mají své limity, měl doložit, že těchto limitů dosáhl, případně že vyčerpal všechny možnosti, které pracovněprávní předpisy poskytují k přesunu zaměstnanců do kalamitní oblasti. Uvedené však žalobce neučinil ani ve správní žalobě ani v průběhu tohoto soudního řízení. Pokud byla úmyslná těžba zastavena až počátkem září 2017, přičemž kontrolou provedenou v září a říjnu 2017 bylo zjištěno nadměrné rozšíření lýkožrouta smrkového, je zřejmé, že toto opatření nebylo přijato bezodkladně ve smyslu lesního zákona. V rámci správního řízení pak žalobce nijak nedoložil ani tvrzení, že by se smluvními partnery jednal o zastavení či omezení veškerých mýtních těžeb.
63. Soud souhlasí s názorem ČIŽP, že pro žalobce mělo a musí být prioritou co nejvíce úsilí věnovat lesu, včetně zachování jeho existence při kalamitě, a to i za cenu realizace určitých mimořádných opatření, i takovým mimořádných opatření, které by měly za následek zvýšené finanční náklady v době mimořádné kalamity.
64. Pokud jde o argumentaci tím, že chřadnutí *smrkových porostů spíše souvisí s pěstováním smrku na stanovištích pro něj v současnosti nevhodných (a to ať vlivem současného klimatu, nebo i dlouhodobým pěstováním smrku na stejném stanovišti)*, soud, shodně se správními orgány uvádí, že tyto skutečnosti byly žalovaným (ČIŽP) zohledněny jako polehčující okolnosti v rámci úvah o druhu a výměře trestu. Jak již bylo uvedeno v odstavcích výše, primární příčinou deliktu spočívajícím v ohrožení lesa působením biotických či abiotických činitelů, však byl nedostatečně účinný zásah žalobce proti přemnoženým broukům lýkožrouta smrkového. Sama skutečnost, že v objemu vytěženého dříví v letech 2015 až 2017 bylo

opakovaně zahrnuto velké množství kůrovcového dříví, pak měla žalobce dostatečně alarmovat, aby počal přijímat opatření k účinnému potlačení těchto škůdců v následujících letech.

65. *Tyto námitky tak soud nepovažuje za důvodné.*
66. V další části rozsudku soud vypořádává současně **námitky obsažené v bodě E. a F.** žaloby, kterým je společná tematika namítané nesystémovosti fungování žalobce, resp. používání nevhodných instrumentů v případech nadstandardní (kalamitní) situace.
67. Soud v rámci vypořádání těchto námitek zdůrazňuje, že rozhodnou skutečností pro posouzení porušení povinnosti žalobce stanovené v § 4 odst. 1 písm. c) zákona o inspekci je zjištění, že žalobce nepřijal dostatečná opatření k zamezení působení biotických a abiotických činitelů. Jedním, avšak nikoli jediným, z těchto opatření jistě může být i reorganizace žalobce a zajištění větší míry soběstačnosti při zajišťování plnění povinností v rámci ochrany a údržby lesa. Nakolik případná změna přispěje k účinnějšímu fungování žalobce je nicméně úvaha *pro futuro*, přesahující rámec tohoto řízení a soud se jí proto nebude zabývat.
68. S předmětem tohoto řízení nicméně souvisí skutečnost, že podle zjištění správních orgánů byl model smluvních vztahů žalobce s dodavateli nastaven tak, že motivační systém pokut a paušálních náhrad, založený pouze na objemu dříví a dodržení či nedodržení termínu, nemotivoval dodavatele služeb – smluvní partnery (i potenciální smluvní partnery, kteří mohou soutěžit o těžbu dříví v EAD) – k tomu, aby provedli těžbu v kalamitou zasažených oblastech, ale také k tomu, aby se vyhýbali těžbám finančně méně atraktivního dříví na těch lokalitách, které nejsou vhodné pro použití harvesterových technologií. Tato skutečnost dle názoru soudu mohla mít vliv na rychlost a účinnost provedení potřebných asanačních prací, stejně jako důsledné vymáhání pokut za porušení smluvených povinností.
69. Pokud jde o používání databáze EAD soud uvádí, že žalobce měl a mohl minimálně od roku 2015 zjistit, že jsou zde zadávány velké objemy aukčních bloků týkajících se kůrovcové nahodilé těžby. Ačkoli ČIZP neopomenula poznamenat, že objem dříví nemusí zcela odpovídat objemu realizované těžby, žalobce z uvedených údajů mohl a měl zjistit, že v posuzovaných oblastech Moravy a Slezska opakovaně dochází k přemnožení lýkožrouta smrkového a na tato zjištění reagovat. Byly to právě údaje z této databáze, které ČIZP v kalamitních oblastech dovedly relativně velmi rychle a snadno k porostům, kde našla stromy částečně nebo zcela opuštěné kůrovci.
70. Stejně tak za opatření s bezodkladným účinkem nelze považovat opakované vkládání aukčního bloku s týdenním odstupem do další aukce, když v mezidobí kůrovci napadené stromy dál stojí a kůrovci v nich prodělávají svůj vývoj. I v případě včasného ukončení aukce před dokončením vývoje brouka však následující ještě administrativní kroky (např. podpis smlouvy), které vyžadují další čas, po který napadené stromy dál stojí a lýkožrout v nich dokončuje svůj vývoj.
71. Ačkoli i z odůvodnění obou správních rozhodnutí vyplývá, že žalobce včas vyhledal, vyznačil a zadal ke zpracování na základě smlouvy s dodavatelem těžební práce, tyto práce nebyly včas a řádně provedeny. I kdyby tak žalobce důsledně namítal uplatnění liberační zásady podle § 21 zákona o přestupcích, je soud toho názoru, že žádný z výše uvedených důvodů nemohl vést k úplnému zbavení odpovědnosti žalobce za přestupek

podle § 21 zákona o odpovědnosti za přestupky. Dle tohoto ustanovení totiž platí, že *[p]rávnícká osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila*, žalobce by tedy musel vynaložit veškeré potřebné úsilí, které bylo možno po něm požadovat, aby přestupku zabránil ještě před tím, než k němu fakticky vůbec došlo. Soud přitom nemá v nyní projednávané věci za to, že by žalobce prokázal, že skutečně učinil vše, co bylo v jeho možnostech, aby rozvoji kůrovce v rozhodném období na dané lokalitě zabránil, když o žádných přijatých preventivních opatřeních, ani ničeho netvrdil. Jak shora uvedeno, žalobce je jakožto vlastník lesa vázán určitými povinnostmi, zejména pak stanovenými v ustanovení § 32 lesního zákona, podle kterých je povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, má tudíž preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů a při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků. Jak k tomu uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 12. 2015, č. j. 6 As 157/2014-53, „*Význam těchto preventivních veřejnoprávních povinností určených vlastníku lesa pro ochranu životního prostředí je zřejmý a vlastník se jich nemůže zprostit ani poukazem na činnost odborného lesního hospodáře, neboť zákonnou povinností odborného lesního hospodáře je zabezpečovat vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese podle tohoto zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení (§ 37 odst. 1 lesního zákona), což tedy rozhodně neznamena, že by odborný lesní hospodář zbavoval vlastníka lesa jeho povinností stanovených uvedenými právními předpisy. Tato skutečnost zároveň nevylučuje případnou soukromoprávní odpovědnost odborného lesního hospodáře vůči vlastníkovu lesa za škodu, která by vlastníkovu vznikla v souvislosti s případným zanedbáním povinností odborného lesního hospodáře. Jak přitom ve svém usnesení ve skutkově totožné věci spoluvlastnice předmětného pozemku uvedl Ústavní soud, porušení uvedených povinností vlastníka lesa je třeba trestat bez ohledu na konečný následek krizového stavu, ba dokonce často i bez ohledu na jeho příčinu. Ústavní soud dále konstatoval, že „[v]šechny uvedené moderní typy preventivních povinností obvykle regulují určitý odborný postup, tedy soubor práv a povinností vykonávaných de lege artis, jež proto nejen nutně nemusí, ale většinou ani nemůže být kazuisticky popsán v obecně závazných právních předpisech. V moderní společnosti chránící příznivé životní prostředí tak lze obecně po vlastnících lesů, jakožto stále nenahraditelné složce životního prostředí, spravedlivě požadovat, aby se takovýmto povinnostem podřídili a byli za jejich porušení sankcionováni. Je-li taková povinnost fakticky splnitelná, což ve stěžovatelské případě byla, neboť stěžovatelka o napadení stromů věděla (srov. např. str. 17 odůvodnění rozsudku městského soudu) a neporušili nepřiměřeně zásadu proporcionality ukládaných povinností (srov. čl. 4 Listiny), k čemuž rovněž dle Ústavního soudu v daném případě vzhledem k důležitosti chráněného zájmu nedošlo, nezbyvá Ústavnímu soudu než potvrdit závěry rozhodujících orgánů veřejné moci, které jsou dle práva i svými odbornými znalostmi jako jediné příslušné k posouzení protiprávnosti a škodlivosti porušení povinností ze strany stěžovatelky“.*“

72. Ve věci nemůže být sporu o tom, že kůrovcová kalamita v lesích žalobce byla ovlivněna klimatickými podmínkami, nicméně ani skutečnost, že jsou klimatické podmínky dílčím aspektem kůrovcové kalamity, byť v tomto případě dokonce podstatným, neznamena, že by žalobce, jakožto vlastník napadeného lesa, byl zbaven povinnosti provádět asanaci napadeného dřeva včas a dostatečně účinným způsobem (srov. s rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 10. 2022, č. j. 9 As 149/2021-64). Žalobce měl s ohledem na

masivní rozvoj kalamity podpořený klimatickými podmínkami, o čemž byl řádně informován, a to nejen s ohledem na situaci z prostředí dotčených lokalit, s náležitým časovým předstihem, tj. jakmile se o tomto nebezpečí dozvěděl, započít s intenzivní přípravou (ať již formou vypisování veřejných zakázek, sjednávání zpracovatelských smluv, zadávání požadavku na potřebnou techniku či vnitřní reorganizací atp.) a prováděním veškerých v úvahu připadajících obranných opatření (včasným výběrem vhodných způsobů asanace kůrovcového dříví), aby kůrovcové kalamitě zabránil. Soud poznamenává, že ve věci nebylo sporu o tom, že napadené stromy byly ze strany revírníků žalobce včas a řádně označeny, nicméně poté měl žalobce plynule ve svém úsilí pokračovat a měl navázat dalšími potřebnými opatřeními, aby tak kůrovcem napadené dřevo bylo co možná nejdříve z (dosud) zdravého lesního porostu odstraněno, čímž by bylo zabráněno jeho šíření na okolní (dosud) zdravé, nenapadené stromy. V řízení pak nebylo prokázáno, že by v této souvislosti činil vše, co bylo potřebné; když i žalobcova obrana postavená na tvrzení, že nemohl bez dalšího zastavit myšlnou těžbu, svědčí o opaku.

73. Soud rovněž nemohl odhlédnout od skutečnosti, že ČIŽP i žalovaný v napadených rozhodnutích zdůraznili, že zvýšený výskyt kůrovcové hmoty byl v rámci Moravy i Slezska znám již od roku 2015. Žalobce toto tvrzení v podané žalobě nikterak nerozporoval ani na něj nijak nereagoval. Pokud žalobce vůbec nevyvracel tvrzení, že by mu byl zvýšený výskyt kůrovcové hmoty v dané lokalitě znám již v roce 2015, pak má soud za to, že žalobce věděl o výskytu kůrovce v dané lokalitě po dobu více než dvou let. Třebaže se vlivem klimatických podmínek kůrovec začal rychleji šířit, jednalo se dle názoru soudu o dlouhodobý problém, jenž byl žalobci taktéž dobře znám, a proto bylo objektivně v jeho silách se na něj adekvátně v časovém předstihu připravovat, mj. zajištěním dostatečného množství techniky či pracovníků, kterými by byl schopen včas reagovat na nastalou kalamitu v rozhodném období, tj. v polovině roku 2017. Žalobce tak nicméně neučinil, tudíž pak ani nemohl logicky vyvinout dostatek možného úsilí, které by po něm bylo možno objektivně požadovat, aby předešel nastalé situaci a vyhnul se tím odpovědnosti za spáchaný přestupek. Soud si je vědom toho, že kůrovce zajisté nebylo lze zcela bezezbytku vymýtit, nicméně bylo možno jeho šíření výrazně zpomalit, aby nedošlo k natolik masivnímu poškození lesního porostu, který byl v posuzované lokalitě zjištěn.

V. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

74. Jelikož soud z výše uvedených závěrů shledal, že žalobou napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem a judikaturou soudů, a ve správních řízeních neshledal ani procesní pochybení, která by měla za následek nezákonnost žalobou napadeného rozhodnutí, žalobu jako nedůvodnou podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.
75. Výrok o nákladech řízení pod bodem II. rozhodnutí je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s., neboť žalobce nebyl ve věci samé úspěšný. Úspěšnému žalovanému prokazatelné náklady řízení nad rámec běžných činností správního úřadu nevznikly, proto mu je soud výrokem III. podle § 60 odst. 7 s. ř. s. nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 31.05.2023

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu